

УДК 336.1:352

Фінансово-економічне забезпечення територій в умовах децентралізації

О.Ю. БОБРОВСЬКА, А.Ю. МУНЬКО

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президенті України,
м. Дніпропетровськ, Україна, E-mail: bobelur@meta.ua

Авторське резюме

Досліджуються інструменти фінансово-економічного забезпечення муніципальних утворень у контексті децентралізації владних та фінансових повноважень. Пропонуються шляхи та механізми упровадження відповідних інструментів у економіку України. Визначається можливість органів місцевого самоврядування застосовувати фіскальну політику не тільки як напрям і джерело наповнення муніципального бюджету, але й як гнучкий та дієвий важіль вирішення проблеми стимулювання підвищення інноваційного зростання місцевої економіки. Розглядається запровадження обґрунтованої диференційованої шкали відсоткових ставок оподаткування. Актуальним є питання створення муніципальних резервних фондів і фондів розвитку. У цьому контексті висвітлюється необхідність фундаментального зрушення парадигми – реконцептуалізації муніципальних структур у контексті управління місцевими фінансами та процесів децентралізації. Органи місцевого самоврядування повинні витрачати завжди обмежені кошти з максимальною корисністю, спираючись на всебічний аналіз чинників доцільності й ефективності різних видів видатків, вартості бюджетних програм і проектів.

Ключові слова: територіальна громада, децентралізація, місцеві фінанси, місцеві бюджети, фіскальна політика, фонди розвитку, муніципально-приватне партнерство, муніципальна власність.

Financial and economic support of territories in the context of decentralization

O.YU. BOBROVSKA, A.YU. MUN'KO

Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National
academy of public administration, office of the President of Ukraine,
Dnipropetrovsk, Ukraine, E-mail: bobelur@meta.ua

Abstract

The instruments of financial and economic support municipalities in the context of power and financial powers decentralization are studied. Ways and mechanisms for implementation of appropriate instruments in Ukraine's economy are proposed. Is determined to local governments to use fiscal policy, not only as a source of direction and content of the municipal budget, but also as a flexible and effective lever to address the problem of increasing incentives innovative growth of the local economy. The implementation of reasonable scale interest rate differential taxation are considered. Important is the creation of municipal reserve funds and development funds. In this context, the need for a fundamental paradigm shift - to reconceptualize municipal structures in the context of local finance management system and decentralization. Local authorities should always spend limited funds with maximum profits. All decisions should be based on comprehensive analysis of factors feasibility and effectiveness of expenditure, costs of budget programs.

Keywords: local community, decentralization, local finances, local budgets, fiscal policy, development funds, municipal-private partnership, municipal property.

Постановка проблеми. Економіка України знаходиться в стадії активних перетворень, залишаючись у надзвичайно складному положенні, пошуку напрямів і чинників залучення господарюючих суб'єктів, народу і влади до збереження стабільності і підвищення ефективності господарювання. Платформу реформування місцевого самоврядування в Україні закладено. Верховною Радою України ухвалено низку законодавчих актів, які спрямовані на децентралізацію владних та фінансових повноважень, зокрема: Закон України «Про засади державної регіональної політики» [12], Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [9], Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» [1], Закон України «Про внесення змін до Податкового Кодексу України та деяких законодавчих актів щодо податкової реформи» [9], інші законодавчі акти України з питань реформування бюджетної та податкової систем на шляху до децентралізації влади в Україні.

Тим не менш, поставлені завдання не досягнуті. Більшість видів діяльності, процесів органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) здійснюються неефективно, неякісно, відсутні методики, технології, практики.

Відаючи належне їх надзвичайній актуальності модернізації системи забезпечення самодостатності територіальних громад, підвищення ролі та розвитку інституту місцевого самоврядування, слід підкреслити, що для їх впровадження потрібна й подальша велика і кропітка робота по творенню механізмів реалізації.

Аналіз досліджень і публікацій. Всі розвинені країни світу вже давно підтримують тренди децентралізації владних та фінансових повноважень, що дозволяє укріпити роль ОМС в управлінні місцевими фінансами з метою їх нарощування, відновлення та безперервного розвитку.

До цього питання прикута увага експертів усіх міжнародних фінансових організацій, органів державного та регіонального управління.

Категорія місцеві (муніципальні) фінанси розглядається з усіх її багатогранних позицій у роботах спеціалістів Світового банку, Європейського банку

реконструкції та розвитку. Грунтовні напрацювання викладені департаментом доходів штату Орегон, Глобальним фондом розвитку міст, Радою Європи та Європейською Комісією.

Серед вітчизняних науковців проблеми місцевого самоврядування також активно досліджуються та вивчаються з точки зору як центральних, так і місцевих органів влади (В. Бакуменко, В. Любімов, В. Баштанник, Ю. Шаров, І. Чикаренко, В. Попович, А. Балашов, Н. Бондарчук, Ю. Молодожен та інш.).

В українському дослідницькому просторі представлено безліч напрямків укріплення самодостатності територіальних громад та підвищення ролі ОМС в управлінні їх ресурсним потенціалом. Однак у переважній більшості робіт ці процеси розглядаються з позиції власне державного управління регіональним та місцевим розвитком (державної політики та стратегії регіонального розвитку, кластеризації, надання державної підтримки у різних формах тощо).

При цьому сфера управління ОМС власними ресурсами територіальної громади залишається малодослідженою та потребує вивчення в контексті формування механізмів збільшення обсягів місцевих фінансових ресурсів за рахунок наявних у розпорядженні ОМС активів.

Метою дослідження є аналіз інструментів фінансово-економічного забезпечення муніципальних утворень у контексті децентралізації владних та фінансових повноважень і пошук шляхів та механізмів їх впровадження в економіку України.

Виклад основного матеріалу. Самодостатність адміністративно-територіальної одиниці, згідно з визначенням Ю. Молодожен, – «це спроможність наявного ресурсного потенціалу задовольняти потреби територіальної громади, які є основою місцевого інтересу, для її існування або розвитку». При цьому вона характеризує громаду, як динамічну систему з великою кількістю комунікативних зв'язків, як вплив різноманітних факторів зовнішнього середовища; має окреслені межі; неоднорідність елементів та розбіжність їх інтересів; багатофункціональність [7].

Зміни в Бюджетному та Податковому кодексах України щодо системи розподі-

лу податків між державним та місцевими бюджетами, а також механізмів їх адміністрування передбачають збільшення участі громади у розвитку процесів власного життєзабезпечення для ефективного практичного використання. Уявляється, що єдиний податок, податок на нерухоме майно (включаючи плату за землю), 10% податку на прибуток підприємств приватної власності (обласний бюджет), екологічний податок та інші повинні підвищити фінансову спроможність територій та, відповідно, забезпечити якість і повноту надання публічних послуг мешканцям громад.

За таких умов важливо зазначити, що процеси управління новими та вже існуючими джерелами наповнення місцевого фінансового ресурсу потребують глибокого роз'яснення сили їх впливу на збільшення бюджетів муніципалітетів, науковообґрунтованого методологічного супроводу, організаційної підтримки і забезпечення відповідним кадровим потенціалом.

Цей комплекс інструментів впливу, насамперед, повинен привести до ефективного використання муніципальної власності та зниження залежності розвитку громад, у разі, якщо вони будуть мати можливість застосовувати фіскальну політику не тільки як напрям і джерело наповнення муніципального бюджету, а і як гнучкий та дієвий важіль вирішення проблеми стимулювання підвищення інноваційного зростання економіки.

Ще в 2003 р. Рада Європи у своїх Рекомендаціях закликала держав-членів гарантувати ОМС право володіти комунальною власністю, оскільки це є основним чинником місцевого самоврядування і забезпечує виконання ОМС своїх функцій і повноважень, обсяг комунальної власності має надавати ОМС можливість виконувати їхні обов'язки на користь місцевої громади [13].

У цьому напрямку дієвим визначається, зокрема перехід на систему економічного впливу на інтереси працюючих, формування прозорих правил об'єднання, реформування, організації і ліквідації муніципальних підприємств.

Крім того, актуальним є перехід на контрактну форму організації оплати праці, яка передбачає не просто виконан-

ня трудових обов'язків, а й конкретні результати праці у відповідності із чинними нормативними актами, які спираються на норми трудового і громадянського права.

Використання муніципальної власності у повному її обсязі повинно створювати передумови активізації, розширення, відтворення та оновлення основних виробничих засобів і соціальної інфраструктури, а податкові важелі мають стати рушійними силами активізації ресурсного потенціалу громади.

Фіскальна політика ОМС в багатьох країнах є важливим інструментом впливу на розміщення продуктивних сил, розвиток депресивних територій, упровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу. Створюючи особливі або пільгові режими оподаткування, місцева влада залучає додаткові інвестиції, сприяє новому будівництву, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, створенню спеціальних економічних зон і зон промислового будівництва [3, с. 120-121].

Тому доцільним є запровадження обґрунтованої стимулюючої шкали відсоткових ставок оподаткування. Зокрема, варто використовувати шкалу зниження податків для стимулювання інноваційного розвитку підприємств, їх інвестиційної активності та соціальної відповідальності. Водночас повинна бути і шкала підвищення податків (шкала економічного примусу), яка б виконувала роль економічного важеля впливу на недопущення економічно неефективних і соціально неякісних результатів господарювання (див. рис. 1).

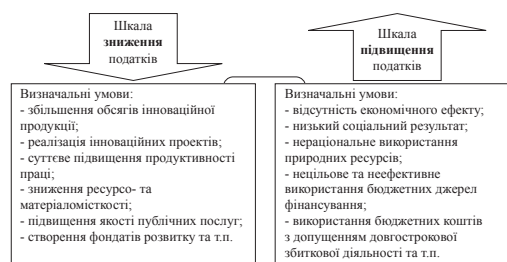

Рис. 1. Умови застосування шкали зниження/підвищення податків¹

На жаль, непередбачена і система диференціації податків на товари і послуги першої необхідності (товари і продукти харчування для дітей, ліки для хроніч-

но хворих людей тощо), не враховано вік і стан майна, якість землі та інші особливості об'єктів оподаткування. Сьогодні інноваційна політика територіальних громад не має реальних потужних механізмів заохочення бізнесу до інноваційної діяльності, не скоординовані зусилля стратегій розвитку і заходів модернізаційної інтервенції економіки, відсутні фонди для венчурного фінансування, що не сприяє розвитку інноваційного потенціалу і власних економічних можливостей.

Тому з'являється потреба в обґрунтуванні системи правил надання пільгових умов господарювання для інноваційних підприємств та підприємств з ризиковим характером діяльності. Доведено, що державна політика фінансового регулювання бізнесу має враховувати пріоритетні напрямки розвитку виробничої сфери [1].

Нагального характеру набувають питання створення муніципальних резервних фондів і фондів розвитку.

Фонди розвитку є одними із найпотужніших та широко використовуваних інструментів муніципального розвитку (табл. 1). Їх можна розподілити на два основні види:

1) державні фонди регіонального та муніципального розвитку, які формуються за рахунок коштів державного бюджету та спрямовуються на підтримку проєктів соціально-економічного розвитку територій у відповідності з цілями державних регіональних політик чи стратегій;

2) регіональні та муніципальні фонди розвитку, які створюються безпосередньо ОМС та наповнюються за рахунок власного ресурсного потенціалу територіальної громади. Рішення про проєкти, що будуть реалізовуватися за підтримки таких фондів, приймаються виключно ОМС з урахуванням пріоритетів розвитку відповідних територій.

Існують також альтернативні види фондів розвитку, що можуть створюватися окремими установами та організаціями.

Як показує інформація, представлена в табл. 1, система фондів розвитку в усіх країнах світу є досить різноманітною, характеризується широким колом джерел наповнення фондів, їх специфікою та механізмами фінансування.

Наразі в Україні можна виокремити державний фонд регіонального розвитку та цільові фонди, створені ОМС. Останні формуються насамперед за рахунок акумуляції власного внутрішнього потенціалу країни та її регіонів, що є надзвичайно важливим у контексті самодостатності територіальних громад.

Однак питома вага цільових фондів у загальному обсязі власних фінансових ресурсів територіальних громад є незначною. До прикладу, по Дніпропетровській області частка коштів цільових фондів у середньому за 3 роки заледве досягає 0,3%.

Відповідно, спираючись на результати досліджень в табл. 1, можна стверджувати, що система фінансового забезпечення самодостатності та розвитку територіальних громад в Україні потребує розробки та впровадження механізмів створення регіональних і муніципальних фондів розвитку з урахуванням відповідного міжнародного позитивного досвіду з цього питання.

Необхідне подальше удосконалення механізмів співпраці органів влади з підприємствами різних форм власності з метою інтеграції їх зусиль в напрямку підйому муніципальної економіки та наповнення місцевих фондів розвитку.

Сутність державно-приватного партнерства зводиться до передачі державним партнером (на місцевому рівні – ОМС) приватному партнеру тих чи інших функцій із управління комунальними майновими об'єктами в певній сфері забезпечення життєдіяльності територіальної громади на чітко встановлених умовах на основі ефективного розподілу ресурсів, вигод, відповідальності та ризиків [10].

Необхідним стає і прискорений розвиток мереж спеціалізованих муніципальних середніх чи малих науково-дослідницьких і венчурних підприємств, створення асоціацій, кластерів, корпорацій та інших інноваційних форм спільної праці задля об'єднання та спрямування зусиль на розвиток економіки із урахуванням економічних інтересів усіх працюючих і здійснення соціальних функцій на територіях власного господарювання. Особливу увагу слід приділити варіюваній гнучкості у розподілі бюджетів у залежності від статусу і пріоритетності

Таблиця 1

Фонди розвитку в країнах світу

Країна, назва фонду	Напрямки фінансування	Форми фінансування	Аналог України	Відмінності українського аналога
Грузія, Фонд муніципального розвитку [20]	- Місцева інфраструктура і послуги; - розробка поновлюваних джерел енергії; - економічна основа для біженців; - ліквідація збитку під час конфліктів; - відновлення дренажних систем; - розвиток бізнесу.	- інвестування; - позики під низькі відсотки; - мобілізація коштів від міжнародних фінансових організацій, донорських агентств, центральних та місцевих органів влади;	ДФРР	- Нечітка визначеність напрямків підтримки; - лише одна форма фінансування.
Хорватія, Фонд регіонального розвитку [4, с. 350]	- Комунальна інфраструктура; - зони підприємництва; - бізнес-інкубатори - агенції розвитку; - розвиток сільської місцевості; - інші проекти	позики понад 15 років під 6 %; - «неворотні гранти»; - субсидії	ДФРР	- Нечітка визначеність напрямків підтримки; - лише одна форма фінансування.
Інвестиційний фонд РФ [2]	Створення транспортної, інженерної, енергетичної інфраструктури державного чи муніципального значення	Фінансування проектів з федерального бюджету на принципах ДПП [5].	ДФРР	- Нечітка визначеність напрямків підтримки; - відсутність можливості ДПП.
Регіональні інвестиційні фонди суб'єктів [2]	Ріст ВРП, приріст доходів бюджетів, підвищення зайнятості населення та якості муніципальних послуг	Співфінансування проектів місцевого розвитку з інвестиційного фонду РФ та інвесторами	Цільові фонди ОМС	Відсутність чітких механізмів співфінансування з ДФРР та співпраці з інвесторами
Європейський фонд регіонального розвитку [18]	11 напрямків стратегічної політики згуртування ЄС (Cohesion Policy)	Співфінансування з коштами регіональних бюджетів	ДФРР	- Нечітка визначеність напрямків підтримки; - прихована інноваційна складова
Польща, Фонд муніципальних інвестицій в розвиток [15]	Підготовка муніципальних інвестиційних проектів	Пільгове кредитування банком національного господарства	Немає	
Німеччина, Фонд внутрішнього розвитку міста [14]	Оновлення міст та реконструкція (будівельні заходи, які покращують образ міста та / або житловий або комерційний фонд міста)	- Інвестиційні гранти (до 23% вартості проекту); - інвестиційні кредити (до 5 років)	Немає	

Бразилія, PrAM / Державний фонд міського розвитку [19, с.6]	Збільшення доданої вартості місцевих бюджетів	Кредити Державного банку (платежі з обслуговування боргу вилучаються з рахунків муніципальних утворень)	Немає	
Чехія, MUFIS [19, с.6]	Проекти розвитку муніципальних утворень	Безвідсоткові позики приватних банків під заставу муніципальної власності	Немає	
Бангладеш, Фонд муніципального розвитку [17, с.363]	Фінансування міської інфраструктури	Кредитна лінія Світового Банку (ставка – 9%)	Немає	
Колумбія, FINDETER [19, с.6]	Реалізація різнопланових проектів розвитку муніципалітетів	Позики приватних банків, які акумулюються на спеціальному неоподаткованому рахунку муніципалітету	Немає	
Англія, Позики на виконання громадських робіт	Одна з моделей фондів муніципального розвитку. Підтримка місцевих інвестиційних проектів, включаючи будівництво муніципального житла	Державні кредити місцевим органам влади, за ставкою визначеною Казначейством	Немає	
Англія (Ліверпуль), Єдиний фонд місцевого зростання [16, с. 1]	Особлива увага приділяється фінансуванню розвитку транспорту, професійних навичок та житлового фонду міста	Співфінансування бізнесу з місцевого бюджету на основі стратегічних планів	Немає	
Англія (Ліверпуль), Міська рада [16, с. 2]	Міська рада виступає і в ролі специфічного фінансового фонду розвитку.	Фінансування муніципального та приватного сектора через інвестиційний фонд міста, який підтримує проекти згідно з міськими пріоритетами	Цільові фонди ОМС	Проекти повинні сприяти досягненню одного або більше чітких пріоритетів: створення 12 шкіл; створення 5000 нових будинків; залучення інвестиції та створення 20000 робочих місць; зробити місто зеленішим, чистішим і здоровішим

завдань, що потребує від органів місцевої влади не тільки вміння наповнювати бюджет, а й вміння витратити завжди обмежені кошти з максимальною корисністю, спираючись на дані всебічного аналізу чинників доцільності і ефективності різних видів видатків, вартості бюджетних програм і проектів. Доцільним є здійснення переходу від системи розподілу доходів на основі чинних нормативів до оподаткування за напрямками використання, що дозволить зближувати інтереси підприємств усіх форм власності і створювати умови для збалансованого поточного розвитку міст та створення гарантій постійної активності процесів соціального розвитку, для забезпечення відповідного страхування соціальних верств населення та пенсійного забезпечення працюючих.

Реалізація прийнятих законів України приведе її до трансформації функцій органів влади. Доцільним стає більш чітке визначення функцій, завдань, повноважень і відповідальності місцевої влади в умовах бюджетної децентралізації. Потребується розширення інституційного середовища – сукупності певних інституційних, правових, психологічних і моральних актів, пов'язаних із раціоналізацією муніципальних фінансових потоків, формуванням і розподілом коштів місцевих бюджетів. В смислових межах категорії місцевого самоврядування О.Лазором побудована система управлінських інститутів, представлена такими основними інститутами, як інститут виконавчих органів місцевого самоврядування, інститут фінансових основ функціонування влади, інститут загальних засад публічної самоврядної влади та їх складовими [6, с. 13].

У цьому контексті повинно відбуватися фундаментальне зрушення парадигми – реконцептуалізація муніципальних структур в контексті управління місцевими фінансами.

Мається на увазі здатність керівників розпізнавати цілі, зважувати їх, знаходити взаємозв'язки та здійснювати таку політику, яка буде одночасно задовольняти декілька цілей. Такий механізм локального менеджменту розпочне комбінувати неекономічні та економічні завдання, за-

лучати безліч явних та прихованих шляхів різнопланового розвитку.

Висновки. Початок процесів реформування системи місцевого самоврядування в Україні показав брак механізмів реалізації заходів щодо фінансово-економічного забезпечення територіальних громад за умови ресурсної та владної децентралізації.

Тому визначено певні інструменти та механізми укріплення муніципальної самодостатності насамперед за рахунок активізації власного ресурсного потенціалу територій, зокрема:

1. Формування потужних механізмів заохочення бізнесу до інноваційної діяльності, зокрема у фіскальній площині (шкала диференціації податків).

2. Перетворення фіскальної політики ОМС на гнучкий та дієвий важіль стимулювання інноваційного зростання місцевої економіки.

3. Перехід до системи оподаткування за напрямками використання коштів.

4. Удосконалення механізмів співпраці бізнесу та ОМС.

5. Розвиток мереж спеціалізованих муніципальних науково-дослідницьких і венчурних підприємств, створення асоціацій, кластерів, корпорацій та інших інноваційних форм співпраці.

6. Створення регіональних (муніципальних) фондів розвитку, а також муніципальних резервних фондів.

7. Більш чітке визначення функцій, завдань, повноважень і відповідальності місцевої влади та розширення інституційного середовища.

8. Максимально ефективно використання муніципальної власності, у тому числі шляхом формування прозорих правил об'єднання, реформування, організації і ліквідації муніципальних підприємств.

Реалізація зазначених кроків і заходів дозволить давати відповіді на питання: «Чи ефективно працює місцева влада?», «Чи ефективно територіальне господарювання?», «Як і на якій основі їх варто в подальшому розвивати?» і «Чи дієві запроваджені владою реформи розвитку економіки країни?».

ПРИМІТКИ:

¹ Джерело: розроблено автором

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Авдеева В.М. Державний механізм фінансового регулювання розвитку малого бізнесу : автореф. дис. ... к. наук : 25.00.02 / Авдеева В.М. – Донецьк, 2010. – 20с.
2. Бюджетный Кодекс Российской Федерации [Электронный ресурс] от 31.07.98 № 145-ФЗ. – Режим доступа: <http://www.bdkodeks.ru>.
3. Ільяшенко В.А. Бюджетне фінансування органів місцевого самоврядування України / В. Ільяшенко // Держава та регіони. – 2010. – № 4. – С. 118-123.
4. Казюк Я.М. Інструменти фінансування витрат розвитку місцевих бюджетів / Я. Казюк // Науковий вісник академії муніципального управління. – 2013. – Вип. 1. – С. 343-352.
5. Киямова Э.М. Инвестиционный фонд как инструмент ГЧП требует совершенствования // Вестник Удмуртского университета (Экономика и право). 2012. Вып. 2. С. 25-29.
6. Лазор О.Д. Інституціоналізація публічної самоврядної влади в Україні : монографія / О.Д. Лазор. – Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2009. – 440 с.
7. Молодожен Ю.Б. Теоретико-методологічні засади визначення самодостатності територіальних громад : автореф. дис. ... д-ра. наук : 25.00.04 / Молодожен Ю.Б. – Одеса, 2010. – 20с.
8. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин : Закон України від 28 грудня 2014 р. № 79-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-viii>.
9. Про внесення змін до Податкового Кодексу України та деяких законодавчих актів щодо податкової реформи : Закон України від 28 грудня 2014 р. № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.
10. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 1 лип. 2010 р. № 2404-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
11. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157>.
12. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05 лютого 2015 р. № 156-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156>.
13. Рекомендація 132 (2003) Ради Європи «Про комунальну власність у світлі принципів Європейської хартії місцевого самоврядування». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.coe.kiev.ua/docs/kmpbe/r132\(2003\).htm](http://www.coe.kiev.ua/docs/kmpbe/r132(2003).htm).
14. A small-scale fund for municipal development in Bad Dürkheim. 2010 : <http://www.immo.tu-dortmund.de/cms/EIBURS/en/research/presentations/index.html>.
15. Bank Gospodarstwa Krajowego: <http://www.bgk.pl/en>.
16. Funding for economic development : major of Liverpool, 2015 : <http://www.liverpoollep.org>.
17. Municipal Finances / C.Farvacque-Vitkovic and M.Kopanyi, Editors. The World Bank, Washington: Library of Congress, 2014. – 399 p.
18. Official Journal of the European Union. Legislation, 12 December 2013 <http://new.eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>.
19. Peterson G.E. Using municipal development funds to build municipal credit markets : siteresources.worldbank.org/INTMF/.../77p.pdf.
20. Report of the Municipal Development Fund, Ist, IInd quarters, 2013: www.mdf.org.ge.

REFERENCES:

1. *Avdyeyeva V.M.* Derzhavnyy mekhanizm finansovoho rehulyuvannya rozvytku maloho biznesu (State regulation of the financial mechanism of small business). Doneck, 2010. 20 p.
2. Byudzhetyj Kodeks Rossyjskoy Federatsyy ot 31.07.98 № 145-FZ (Budget Code of the Russian Federation of July 31, 1998 №145-FZ) Mode to access: <http://www.bdkodeks.ru>.
3. *Ilyashenko V.A.* Byudzhetne finansuvannya orhaniv mistsevoho samovryaduvannya Ukrayiny (State funding of local government Ukraine) *Derzhava ta rehiony*. 2010. № 4. P. 118-123.
4. *Kazyuk Ya.M.* Instrumenty finansuvannya vydatkiv rozvytku mistsevykh byudzhetyv (Tools funding expenditures of local budgets). *Naukovyy visnyk akademiyi munitsypal'noho upravlinnya*. 2013. Vyp. 1. P. 343-35.
5. *Kuyamova E.M.* Ynvestytsyonnyy fond kak instrument HChP trebuat sovershenstvovannya (Investment Fund as an instrument of PPP requires improvement). *Vestnyk Udmurtskoho universyteta*. 2012. Vyp. 2. P. 25-29.
6. *Lazor O.D.* Instytutstionalizatsiya publichnoyi samovryadnoyi vlady v Ukrayini (The institutionalization of public self-governing bodies in Ukraine). L, 2009. 440 p.

7. *Molodozhen Yu.B.* Teoretyko-metodolohichni zasady vyznachennya samodostatnosti terytorial'nykh hromad (Theoretical and methodological basis to determine the sufficiency of communities). Odesa, 2010. 20 p.
8. Pro vnesennya zmin do Byudzhetnoho kodeksu Ukrayiny shchodo reformy mizhbyudzhetnykh vidnosyn : Zakon Ukrayiny vid 28 hrudnya 2014 r. № 79-VIII (Amendments to the Budget Code of Ukraine on the reform of intergovernmental relations: Law of Ukraine on December 28, 2014 № 79-VIII). Mode to access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/79-viii>.
9. Pro vnesennya zmin do Podatkovoho Kodeksu Ukrayiny ta deyakykh zakonodavchykh aktiv shchodo podatkovoyi reformy : Zakon Ukrayiny vid 28 hrudnya 2014 r. № 71-VIII (On Amendments to the Tax Code of Ukraine and some laws on tax reform: Law of Ukraine on December 28, 2014 № 71-VIII). Mode to access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.
10. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo : Zakon Ukrayiny vid 1 lyp. 2010 r. № 2404-VI (On Public-Private Partnership: The Law of Ukraine on July 1, 2010 № 2404-VI). Mode to access: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Pro dobrovil'ne ob'yednannya terytorial'nykh hromad : Zakon Ukrayiny vid 05 lyutoho 2015 r. № 157-VIII (On a voluntary association of communities: Law of Ukraine of February 5, 2015 № 157-VIII). Mode to access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157>.
12. Pro zasady derzhavnoyi rehional'noyi polityky : Zakon Ukrayiny vid 05 lyutoho 2015 r. № 156-VIII (On Principles of Regional Policy: Law of Ukraine of February 5, 2015 № 156-VIII). Mode to access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156>.
13. Rekomendatsiya 132 (2003) Rady Yevropy «Pro komunal'nu vlasnist' u svitli pryntsyypiv Yevropeys'koyi khartiyi mistsevoho samovryaduvannya» (On municipal property in the light of the principles of the Charter). Mode to access: [http://www.coe.kiev.ua/docs/kmpbe/r132\(2003\).htm](http://www.coe.kiev.ua/docs/kmpbe/r132(2003).htm).
14. A small-scale fund for municipal development in Bad Dürkheim. 2010. Mode to access: <http://www.immo.tu-dortmund.de/cms/EIBURS/en/research/presentations/index.html>.
15. Bank Gospodarstwa Krajowego. Mode to access: <http://www.bgk.pl/en>.
16. Funding for economic development: major of Liverpool, 2015. Mode to access: <http://www.liverpoollep.org>.
17. Municipal Finances. The World Bank, Washington: Library of Congress, 2014. 399 p.
18. Official Journal of the European Union. Legislation, 12 December 2013. Mode to access: <http://new.eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>.
19. Peterson G.E. Using municipal development funds to build municipal credit markets. Mode to access: siteresources.worldbank.org/INTMF/.../77p.pdf.
20. Report of the Municipal Development Fund, Ist, IInd quarters, 2013. Mode to access: www.mdf.org.ge.

Бобровська Олена Юріївна – доктор наук з державного управління, професор
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної
академії державного управління при Президентіві України
Адреса: 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 29
E-mail: bobelur@meta.ua

Мунько Анна Юріївна – аспірант
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної
академії державного управління при Президентіві України
Адреса: 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 29
E-mail: annaurevna@inbox.ru

Bobrovska Olena Yuriyivna – doctor of public administration, Full Prof.
Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National academy of
public administration, office of the President of Ukraine
Address: 29, Gogol Str., Dnipropetrovsk, 49044, Ukraine
E-mail: bobelur@meta.ua

Mun'ko Anna Yuriyivna – postgraduate
Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National academy of
public administration, office of the President of Ukraine
Address: 29, Gogol Str., Dnipropetrovsk, 49044, Ukraine
E-mail: annaurevna@inbox.ru